

**Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο
Προγραμμάτων Σπουδών
&
Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών
για το Νηπιαγωγείο**

Το ΔΕΠΠΣ περιλαμβάνει :

- Τα ΔΕΠΠΣ των επιμέρους γνωστικών περιοχών και στοιχεία μεθοδολογίας και αξιολόγησης.
- Στα ΔΕΠΠΣ των επιμέρους γνωστικών περιοχών παρατίθενται ο σκοπός και οι γενικοί στόχοι κάθε γνωστικής περιοχής.

- Στα ΑΠΣ για το νηπιαγωγείο παρατίθενται οι στόχοι και ειδικότερα οι ικανότητες που επιδιώκουμε να αναπτυχθούν και ενδεικτικές δραστηριότητες που υλοποιούν το περιεχόμενο των γνωστικών περιοχών.

Το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου περιλαμβάνει περιεχόμενα από διάφορες γνωστικές περιοχές.

- Τα προγράμματα αυτά δεν νοούνται ως διακριτά διδακτικά αντικείμενα, αλλά προτείνονται ως πλαίσιο για τον προγραμματισμό και την υλοποίηση δραστηριοτήτων που έχουν νόημα και σκοπό για τα ίδια τα παιδιά.
- Παράλληλα με τη γνώση **επιβάλλεται και η καλλιέργεια δεξιοτήτων και στάσεων** που απαιτούν οι σύγχρονες κοινωνίες της γνώσης. Στο ΔΕΠΠΣ αποτυπώνονται «δεξιότητες διαθεματικές», οι οποίες διατρέχουν όλα τα Αναλυτικά Προγράμματα όπως:

- δεξιότητα επικοινωνίας (ομιλία, ακρόαση, ανάγνωση, γραφή κ.α.)
- δεξιότητα αποτελεσματικής χρήσης των αριθμών και των μαθηματικών εννοιών και αξιοποίησή τους στην καθημερινή ζωή
- δεξιότητα συνεργασίας με άλλα άτομα (ομαδικές εργασίες)
- δεξιότητα χρήσης ποικίλων πηγών και εργαλείων πληροφόρησης και επικοινωνίας
- ικανότητα επίλυσης προβλημάτων μέσα από την καλλιέργεια των απαραίτητων δεξιοτήτων και στρατηγικών σχεδιασμού, ελέγχου, ανατροφοδότησης κ.ά.

- Το ΑΠΣ δίνει έμφαση στις διαδικασίες και τοποθετεί το παιδί στο κέντρο των εξελίξεων. Στο ίδιο θεωρητικό πλαίσιο στηρίχθηκε και η συγγραφή του βιβλίου «Οδηγός Νηπιαγωγού». Όπως έχει γίνει γνωστό από πολλούς ερευνητές και υποστηρίζεται στο βιβλίο:

- Η κατάκτηση της γνώσης είναι μια ενεργητική διαδικασία κατά την οποία τα παιδιά οικοδομούν τη γνώση όταν εμπλέκονται ενεργά, μέσα δηλαδή από τη δική τους δραστηριότητα
- Παράλληλα όμως πρόκειται και για μια συμμετοχική διαδικασία, όπου τα παιδιά μαθαίνουν μέσα από την αλληλεπίδραση τόσο με το φυσικό, όσο και με το κοινωνικό περιβάλλον.

Καινοτόμες παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις που εφαρμόστηκαν στο εξωτερικό και αναφέρονται στο βιβλίο (όπως οι αναπτυξιακά κατάλληλες πρακτικές στις ΗΠΑ, και τα νηπιαγωγεία του Reggio Emilia στην Ιταλία), συνηγορούν:

- υπέρ της συγκρότησης ενός αναπτυξιακού-μαθησιακού περιβάλλοντος το οποίο εστιάζει το ενδιαφέρον του στη **συνολική ανάπτυξη του παιδιού**, δίνοντας έμφαση περισσότερο στην προσπάθεια κατάκτησης της γνώσης και στην προώθηση θετικών στάσεων και λιγότερο στις ακαδημαϊκές γνώσεις, το περιεχόμενο δηλαδή των προγραμμάτων.

Νηπιαγωγείο και διαθεματικότητα

Χαρακτηριστικό του ΔΕΠΠΣ αποτελεί η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης. Η προσέγγιση αυτή:

- ως τρόπος επιλογής και οργάνωσης της γνώσης επιτρέπει και αναδεικνύει τις διασυνδέσεις μεταξύ διαφορετικών γνωστικών περιοχών, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο συσχετίσεις, συνθέσεις και γενικεύσεις που οδηγούν στην ολιστική αντιμετώπιση της

■ ως τρόπος διδακτικής προσέγγισης αναπτύσσει κοινωνικογνωστικές στάσεις και δεξιότητες που απαιτεί η σημερινή κοινωνία της γνώσης και της πληροφόρησης και καλλιεργεί τη χρήση πρακτικών όπως ομαδικό πνεύμα εργασίας, διατύπωση και διερεύνηση ερωτημάτων, άντληση πληροφοριών, κ.α.

Στο ΔΕΠΠΣ για το νηπιαγωγείο η
διαθεματική προσέγγιση υλοποιείται:

■ με τη θεματική προσέγγιση (ή
προσέγγιση θεμάτων) που έχει ως
αφετηρία κυρίως τους στόχους του
αναλυτικού προγράμματος, τους
οποίους επιλέγει και αναδεικνύει η
εκπαιδευτικός

■ με την εκπόνηση σχεδίων εργασίας των οποίων η επιλογή συνδέεται με τα βιώματα, εμπειρίες, ενδιαφέροντα των ίδιων των παιδιών, τα οποία με την υποστήριξη της εκπαιδευτικού σχεδιάζουν την πορεία της έρευνας, συζητούν, καθορίζουν και αποφασίζουν την εξέλιξη του σχεδίου εργασίας,

■ με τη χρήση διαθεματικών ή θεμελιωδών εννοιών (στο πρόγραμμα γίνεται αναφορά σε οκτώ έννοιες), οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν τον οριζόντιο άξονα που διασυνδέει διάφορες γνωστικές περιοχές.

Σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ τόσο οι θεματικές προσεγγίσεις όσο και τα σχέδια εργασίας δίνουν έμφαση στη διαθεματικότητα, στην ολιστική αντίληψη της γνώσης και στην αξιοποίηση του ενδιαφέροντος, των ιδεών και των βιωμάτων των παιδιών στη διαδικασία της μάθησης.

■ Η θεματική προσέγγιση εντάσσεται στα σχήματα της διατήρησης και αλληλοσχέτισης των γνωστικών αντικειμένων. Με τη θεματική προσέγγιση αναζητούμε συστηματικά διαθεματικές συνδέσεις ή προεκτάσεις μεταξύ των διαφορετικών γνωστικών περιοχών.

■ Τα σχέδια εργασίας κατατάσσονται στα σχήματα της προωθημένης διαθεματικότητας, που σημαίνει κατάργηση των διακριτών μαθημάτων και οργάνωση της σχολικής γνώσης γύρω από σημαντικά θέματα που ενδιαφέρουν τα παιδιά και η επιλογή των οποίων εξαρτάται από τον αντίκτυπο και τη χρησιμότητα που έχουν στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων.

Η διαφορά των δύο αυτών προσεγγίσεων έγκειται στο βαθμό ανάδυσης των επιλογών και στο βαθμό εμβάθυνσης του θέματος που προσεγγίζουν.

■ Στην περίπτωση των θεματικών προσεγγίσεων η εκπαιδευτικός επιλέγει στόχους και σχεδιάζει την πορεία τους. Ακούει με προσοχή τις ιδέες και προτάσεις των παιδιών και υιοθετεί επεκτάσεις που προκύπτουν από τα ίδια τα παιδιά για την ανάπτυξη περισσότερων δραστηριοτήτων από αυτές που είχαν αρχικά προβλεφθεί ή αναπροσαρμόζει το περιεχόμενο ή τη χρονική διάρκεια των δραστηριοτήτων όταν ατονεί το ενδιαφέρον τους

■ Τα σχέδια εργασίας δεν ξεκινούν με προεπιλεγμένους από τη νηπιαγωγό στόχους, αλλά οι στόχοι προκύπτουν από τις ιδέες και τα ερωτήματα των παιδιών που μετατρέπονται σε δράσεις, η χρονική διάρκεια των οποίων συνδέεται άμεσα με τη διατήρηση του ενδιαφέροντος των παιδιών.

Στο χώρο του νηπιαγωγείου η εκπαιδευτικός πρέπει να γνωρίζει ότι:

- μπορεί να επιλέγει κάθε φορά την προσέγγιση που ταιριάζει στον προγραμματισμό, τους στόχους, το θέμα, τα ενδιαφέροντα των παιδιών, τις ικανότητές της.
- οι θεματικές προσεγγίσεις οι οποίες αποτελούν οργανωμένες εμπειρίες μάθησης, προσιδιάζουν σε πρακτικές που είναι περισσότερο οικείες στην ίδια
- τα αναδυόμενα σχέδια εργασίας απαιτούν διαφορετική εμπειρία στην οργάνωση και τον προγραμματισμό, όπως αξιοποίηση καταστάσεων και περιστάσεων μάθησης, οργάνωση χώρου, υλικών, έρευνα πεδίου κ.α.

- για την αποφυγή παρεμβάσεων και μετατροπή του σχεδίου εργασίας σε μια κατευθυνόμενη από την εκπαιδευτικό μαθησιακή διαδικασία, συνιστάται η σύνδεση των δραστηριοτήτων που αναπτύχθηκαν με τα προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων και γενικά η αξιολόγηση των στόχων που επιτεύχθηκαν, να υλοποιείται με την ολοκλήρωση του σχεδίου εργασίας
- Οποιαδήποτε προσέγγιση κι αν υιοθετήσει η εκπαιδευτικός το σημαντικό είναι να στρέφει την προσοχή και το ενδιαφέρον της σε αυτά που λένε και κάνουν τα παιδιά .

- Το ΔΕΠΠΣ μαζί με τις προδιαγραφές για τη δημιουργία του βιβλίου «Οδηγός Νηπιαγωγού», το οποίο υποστηρίζει, επεξηγεί και μετατρέπει σε πράξη τις επιδιώξεις του προγράμματος, σκιαγραφούν το πλαίσιο εργασίας στο χώρο του νηπιαγωγείου. *Για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος επιβάλλεται η εκπαιδευτικός να αποκτήσει τις γνώσεις που θα τη βοηθήσουν να κατανοήσει:*

- τι σημαίνει να δίνει έμφαση στις διαδικασίες,
- πώς θα το πετύχει,
- τι πρέπει να αλλάξει στον τρόπο δουλειάς της,
- πώς θα οργανώσει το περιβάλλον της τάξης της,
- πώς θα σχεδιάζει την εργασία και θα οργανώνει ομάδες,
- πώς θα βοηθήσει τα παιδιά να διαπραγματευθούν τις επιθυμίες τους, να συντονίσουν τις ιδέες και τη δράση τους για την επίτευξη ενός κοινού στόχου,
- πώς θα αξιοποιήσει τους γονείς στη μαθησιακή διαδικασία,
- πώς θα πάρει πληροφορίες για τον τρόπο που σκέπτονται και αναπτύσσονται τα μικρά παιδιά.

Η έμφαση επομένως τόσο στο ΔΕΠΠΣ όσο και στον «Οδηγό Νηπιαγωγού» δίνεται στις πρακτικές εκείνες που αλλάζουν τον καθημερινό τρόπο δουλειάς και συντελούν στην αποτελεσματική εφαρμογή των μεθοδολογικών προσεγγίσεων που προτείνονται στο πρόγραμμα. Ειδικότερα:

- Στο σχεδιασμό και την οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος
- Στη μάθηση μέσα από το παιχνίδι,
- Στην εργασία σε ομάδες και την επίλυση προβλημάτων
- Στη συνεργασία με το σπίτι
- Στην καταγραφή της εξέλιξης των παιδιών και την αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας
- Στο ρόλο της εκπαιδευτικού

Σχεδιασμός και οργάνωση του μαθησιακού περιβάλλοντος.

- Ο χώρος του νηπιαγωγείου διαμορφώνεται σε «γωνιές», περιοχές δηλαδή διαφορετικών ενδιαφερόντων, εξοπλισμένων με κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό ανάλογο με το συγκεκριμένο θέμα λειτουργίας
- Οι γωνιές προσφέρονται για εκπαιδευτικούς σχεδιασμούς, ενοποιούν τη μάθηση και επιτρέπουν την ανάπτυξη ενός προγράμματος που ενισχύει τις ανάγκες των παιδιών για κίνηση, έκφραση, δημιουργία, μάθηση, αυτονομία κλπ.

- Ο χώρος είναι ένα μέρος με εκπαιδευτικό περιεχόμενο που σημαίνει ότι πρέπει να περιλαμβάνει εκπαιδευτικά μηνύματα και να περιέχει ερεθίσματα για την απόκτηση αμοιβαίων εμπειριών και εποικοδομητικής μάθησης.
- Η καλή οργάνωση του χώρου καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την επιτυχία όλων των δραστηριοτήτων που γίνονται στο νηπιαγωγείο και τη μορφή των εμπειριών που θα αποκτήσουν τα παιδιά.

Προϋποθέσεις για επιτυχή σχεδιασμό του χώρου του νηπιαγωγείου

A) Για να είναι αποτελεσματική η λειτουργία των γωνιών πρέπει το περιβάλλον που διαμορφώνεται:

- Να αντανακλά τα βιώματα των παιδιών, να σέβεται τις ιδιαιτερότητες, τις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες τους
- Να προσφέρει ευκαιρίες για ανάπτυξη ποικίλων εμπειριών
- Να παρακινεί τα παιδιά για δράση, ανάπτυξη πρωτοβουλιών, αυτονομία
- Να δημιουργεί καταστάσεις προβληματισμού
- Να ενισχύει την αλληλεπίδραση με τους άλλους

B) Η οργάνωση του χώρου να γίνεται από τη νηπιαγωγό και τα παιδιά από κοινού, διότι με αυτόν τον τρόπο:

- προωθείται η συμμετοχή των παιδιών στις δραστηριότητες
- τα παιδιά γίνονται πιο υπεύθυνα όσον αφορά τη χρήση των υλικών
- Στη διάρκεια της χρονιάς αναδιαμορφώνονται οι γωνιές με τη συμβολή των παιδιών για να παραμένει ο χώρος ενδιαφέρον και ελκυστικός και να ανταποκρίνεται στην ανάγκη τους να είναι πρωταγωνιστές στην οικοδόμηση της γνώσης.

Γ) Η διαμόρφωση των όρων του παιχνιδιού στις γωνιές να γίνεται από κοινού (νηπιαγωγό και παιδιά) όσον αφορά:

- Τους ρόλους που τα παιδιά αναλαμβάνουν
- Τον αριθμό των παιδιών που μπορούν να συμμετέχουν
- Τον τρόπο που τα παιδιά δηλώνουν την επιλογή γωνιάς
- Τον τρόπο που τα παιδιά δηλώνουν τον συμπαίκτη
- Τα υλικά και τη συντήρησή τους
- Την ολοκλήρωση της εργασίας και τη δυνατότητα εναλλαγής γωνιών
- Την τακτοποίηση του χώρου.

Δ) Ο ρόλος του νηπιαγωγού είναι ιδιαίτερα σημαντικός για την επιλογή και ανάπτυξη δραστηριοτήτων στις γωνιές. Ειδικότερα ο εκπαιδευτικός:

- Συζητά μαζί τους, δημιουργεί ευκαιρίες να επιχειρηματολογούν, τα παροτρύνει να παρατηρούν τις γωνιές που λειτουργούν, τον αριθμό των συμμετεχόντων, τους υπενθυμίζει τους όρους των παιχνιδιών
- Τα ενθαρρύνει να πειραματίζονται με τα υλικά, προτείνει νέες δραστηριότητες και καινούριους τρόπους αξιοποίησης των υλικών

- Διατυπώνει ερωτήσεις που βοηθούν τα παιδιά να σκεφθούν στην κατεύθυνση επίλυσης των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν καθώς παίζουν στις γωνιές
- Αποφεύγει να παρεμβαίνει, ώστε να μη συνηθίζουν να τη χρησιμοποιούν τα παιδιά ως μοναδική πηγή πληροφόρησης
- Τους υπενθυμίζει να είναι συνεπείς στις επιλογές τους όσον αφορά το χώρο και τα υλικά
- Συμμετέχει στα παιχνίδια των παιδιών διευκολύνοντας την εφαρμογή των κανόνων και διατηρώντας την ποιότητα του παιχνιδιού
- Παρακολουθεί τα παιδιά, ακούει τις συζητήσεις τους και εμπλουτίζει με κατάλληλες παρεμβάσεις τη δραστηριότητα

- Ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα των παιδιών εξασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για δημιουργική συμπεριφορά, όπως λεκτική ενθάρρυνση για ανάληψη πρωτοβουλιών, ευέλικτη χρήση υλικών, χώρου και χρόνου
- Παρατηρεί προσεκτικά τα παιδιά την ώρα που παίζουν και καταγράφει τις παρατηρήσεις της, αντλώντας πληροφορίες για το σχεδιασμό και τον εμπλουτισμό του προγράμματος, για το συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση της προόδου των παιδιών.

Ε) Η αξιολόγηση του τρόπου οργάνωσης του χώρου μέσα από παρατήρηση και καταγραφή των προτιμήσεων των παιδιών, επιτρέπουν στην εκπαιδευτικό

- κατάλληλες παρεμβάσεις για την αναδιοργάνωση του χώρου και την αποτελεσματικότερη αξιοποίησή του στη μαθησιακή διαδικασία.

Ο σημαντικός ρόλος του παιχνιδιού στην ανάπτυξη των μικρών παιδιών

Στο ΑΠΣ για το νηπιαγωγείο αναφέρεται ως προϋπόθεση η δημιουργία κατάλληλου περιβάλλοντος και η προσέγγιση γνώσεων και εννοιών μέσα από ποικίλες, κατάλληλες, ελκυστικές και παιγνιώδεις δραστηριότητες όπως:

- εμπλουτισμός του **προφορικού λόγου** των παιδιών μέσα από λεκτικά παιχνίδια, ποιήματα, λαχνίσματα, ρίμες
- κατάκτηση στόχων του προγράμματος της **Γλώσσας** που σχετίζονται με την *ανάγνωση και γραφή* με κατασκευή και χρήση παιχνιδιών ντόμινο και λόττο με τα ονόματα των παιδιών.

- στα *Μαθηματικά* κατάκτηση στόχων όπως αρίθμηση, απαρίθμηση, προσανατολισμός στο χώρο, σύγκριση μεγεθών, μέτρηση, αντιστοίχιση, πρόσθεση μέσα από επιτραπέζια ή παραδοσιακά παιχνίδια στην αυλή όπως το κουτσό ή χρήση και αξιοποίηση του οικοδομικού υλικού κ.α.
- στη *Μελέτη Περιβάλλοντος* το παιδί ανακαλύπτει τον κοινωνικό και φυσικό κόσμο και καλλιεργεί επικοινωνιακές και κοινωνικές δεξιότητες μέσα από παιχνίδια γνωριμίας, παιχνίδια ανάληψης ρόλων, συμβολικό παιχνίδι κ.α.
- στη *Δραματική Τέχνη* τα παιδιά ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε ποικίλες δραστηριότητες δραματικού παιχνιδιού, να αναλαμβάνουν ρόλους, να αυτοσχεδιάζουν, να πειραματίζονται, να παίζουν με τη φωνή, τους ήχους, το φως και τη μουσική

- στη **Φυσική Αγωγή** ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε παιχνίδια ομαδικά, ατομικά, παραδοσιακά, ελεύθερα και οργανωμένα στην αυλή, σε αθλοπαιδιές, σκυταλοδρομίες και σπορ
- στη **Μουσική** προτείνονται μουσικά παιχνίδια για να αναγνωρίζουν ήχους, παιχνίδια ήχους κι ακόμα να παίζουν με το σώμα τους ή με άλλα αντικείμενα για να παράγουν απλά ηχητικά πρότυπα
- στην **Πληροφορική** τα παιδιά ενθαρρύνονται να πειραματίζονται με το πληκτρολόγιο προσπαθώντας να γράψουν το όνομά τους, να παίζουν με τα εργαλεία ελεύθερης σχεδίασης για να κάνουν τις δικές τους συνθέσεις και δημιουργίες, να χρησιμοποιούν κατάλληλα λογισμικά για να εκτελέσουν παιχνίδια εξερεύνησης και επίλυσης απλών προβλημάτων.

Εργασία σε ομάδες

- Οι όποιοι περιορισμοί στις γνωστικές και κοινωνικές δεξιότητες των παιδιών προσχολικής ηλικίας, δεν εμποδίζουν την υιοθέτηση της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο.
- Οι νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις που προτείνονται στο πρόγραμμα, **προϋποθέτουν συλλογική δραστηριότητα, αλληλεπιδράσεις, εργασία σε ομάδες,**
- Η μάθηση με ομάδες εργασίας *δεν αναφέρεται σε απλές συναθροίσεις ατόμων καθισμένων γύρω από ένα τραπέζι οι οποίοι εργάζονται κυρίως ατομικά,*
- αλλά σε σχηματισμό ομάδων στο πλαίσιο της διδακτικής διαδικασίας για την επίτευξη ενός συγκεκριμένου μαθησιακού στόχου.

- Ο/Η εκπαιδευτικός, προτού αρχίσει την εκπόνηση σχεδίων εργασίας ή τη θεματική προσέγγιση που απαιτούν συλλογική δραστηριότητα, θα πρέπει
- να εξασκήσει τα παιδιά στη μάθηση με ομάδες εργασίας
- Η ικανότητα των παιδιών για συνεργασία είναι μια διαδικασία που μαθαίνεται και πρέπει να καλλιεργηθεί από τους ενήλικες συστηματικά και οργανωμένα.

Για την εξάσκηση των παιδιών στη μάθηση με ομάδες εργασίας, η νηπιαγωγός πρέπει να δουλέψει σε δύο επίπεδα

1. Στο επίπεδο της κατάκτησης των δεξιοτήτων που απαιτούνται για αυθεντική συνεργασία όπως:

δεξιότητες επικοινωνίας, καλής συνεργασίας, ενσυναίσθησης, κ.α. μέσα από ομαδικά παιχνίδια, ομαδικές κατασκευές, συζητήσεις, δραστηριότητες όπως το θεατρικό παιχνίδι, η μαγειρική κ.α.

2. Στο επίπεδο της εισαγωγής της ομαδοσυνεργατικής μάθησης ως μορφή διδασκαλίας.

Στην περίπτωση αυτή απαιτείται συζήτηση με τα παιδιά για τα πλεονεκτήματα της ομάδας, τις συμπεριφορές που απαιτούνται για να είναι αποτελεσματική η συνεργασία, την εμμονή στην τήρηση κανόνων, την αποφυγή συμπεριφορών που εμποδίζουν τη συνεργασία.

Τα αποτελέσματα πολλών ερευνών συνηγορούν στην άποψη ότι η εργασία σε ομάδες επιφέρει **υψηλότερες επιδόσεις απ' ότι τα ανταγωνιστικά προγράμματα.**

Ειδικότερα:

- Οι συνεργατικές προσπάθειες παρουσιάζουν υψηλότερη επίδοση και μεγαλύτερη παραγωγικότητα,
- καταλήγουν σε περισσότερη κοινωνική υποστήριξη,
- οδηγούν σε μεγαλύτερη αυτοεκτίμηση και ψυχική υγεία

Παράγοντες που διαμορφώνουν τη δυναμική της ομάδας

Η αποτελεσματικότητα της ομαδοσυνεργατικής μάθησης επηρεάζεται από **πολλούς παράγοντες, όπως:**

- **Μέγεθος:** Στις μικρές ηλικίες όπως στο νηπιαγωγείο, καλό είναι να σχηματίζονται **μικρές ομάδες δύο παιδιών, στη συνέχεια τριών κι αργότερα τεσσάρων**. Οι μικρές ομάδες παρέχουν περισσότερες ευκαιρίες για επικοινωνία στους μετέχοντες.
- **Σύνθεση:** Οι περισσότεροι ερευνητές καταλήγουν στη δημιουργία **ανομοιογενών ομάδων**. Καλό θα είναι ωστόσο **να αναδομούνται συχνά οι ομάδες και η εκπαιδευτικός να δημιουργεί περιστασιακά και άλλες**, λαμβάνοντας υπόψη προτιμήσεις, φιλίες, κοινά ενδιαφέροντα, συγκεκριμένα κριτήρια

- **Οργάνωση χώρου:** Μια τάξη η οποία εργάζεται σε ομάδες χρειάζεται ανάλογη διαρρύθμιση και αισθητική, έτσι ώστε να διευκολύνει την οπτική και ακουστική επαφή, να εξασφαλίζει την ελεύθερη μετακίνηση, τη χρήση υλικών και να δημιουργεί το κατάλληλο κλίμα για ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων και επικοινωνίας μεταξύ των παιδιών
- **Εξοικείωση των παιδιών μεταξύ τους και με τον εκπαιδευτικό:** Τα παιδιά όταν πρωτοέρχονται στο νηπιαγωγείο είναι φυσικό να αισθάνονται διστακτικά, άβολα και φοβισμένα. Η εκπαιδευτικός πρέπει να τους δώσει τα χρονικά περιθώρια που απαιτούνται στην αρχή της χρονιάς μέσα από παιχνίδια γνωριμίας, ώστε να γνωρίσουν την ίδια αλλά και να γνωριστούν μεταξύ τους, για να μπορέσουν να νιώσουν άνεση, ασφάλεια και αποδοχή.

- **Δεξιότητα διαλόγου και συζήτησης:** Ο διάλογος και η συζήτηση δίνουν ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύσσουν την **κριτική ικανότητα**, να παίρνουν πρωτοβουλίες και αποφάσεις, να μαθαίνουν κανόνες που αναφέρονται στο πλαίσιο συνομιλίας, να συμμετέχουν ενεργά στη μαθησιακή διαδικασία, να γίνονται καλοί ακροατές, να επικοινωνούν με σαφήνεια, να βλέπουν τα πράγματα από τη σκοπιά ενός άλλου ανθρώπου, να επιχειρηματολογούν προκειμένου να λύσουν τις συγκρούσεις τους
- **Δεξιότητα συνεργασίας:** Τα παιδιά είναι ακόμα ανίκανα για συστηματική συνεργασία, γι' αυτό οι ομάδες που συγκροτούνται είναι ασταθείς και εφήμερες. Η νηπιαγωγός παρεμβαίνει με διακριτικό τρόπο στο σχηματισμό ομάδων, παροτρύνει κάποια παιδιά να συμμετέχουν στις γωνιές, τα ενθαρρύνει σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, συμμετέχει και η ίδια σε ομάδες που θα εκτιμήσει ότι χρειάζονται τη συμβολή της.

Αποτελεσματική λειτουργία των ομάδων

Για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά οι ομάδες και να αποφεύγονται οι ανταγωνιστικές τάσεις, πρέπει τα παιδιά να αντιληφθούν **ότι η επιτυχία της ομάδας εξαρτάται:**

- από την ατομική επιτυχία του καθενός (**θετική αλληλεξάρτηση**)
- την ευθύνη που έχει το κάθε άτομο απέναντι στην ομάδα, αλλά και η ομάδα απέναντι στο άτομο (**ατομική και συλλογική ευθύνη**)
- τη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης, ασφάλειας και διασφάλιση της επικοινωνίας με τον περιορισμό του ανώτερου αριθμού μελών μιας ομάδας. (**δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας**)
- τον επιμερισμό της εξουσίας στα μέλη της ομάδας (**αποκέντρωση εξουσίας**).

Επίλυση προβλημάτων

- Οι νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις σε αντίθεση με τη δασκαλοκεντρική διδασκαλία αναφέρονται σε μια **ευρεία ποικιλία μορφών επίλυσης προβλημάτων**.
- Κατά τη διαδικασία των σχεδίων εργασίας ιδιαίτερα, τα παιδιά αντιμετωπίζουν συνεχώς προκλήσεις για αναζήτηση λύσεων, επίλυση μαθηματικών προβλημάτων, κατηγοριοποιήσεις, ταξινομήσεις, συγκρίσεις, λογικούς συλλογισμούς, ερευνητικό τρόπο δουλειάς, παρατήρηση και πειραματισμό.
- Οι προσπάθειες των παιδιών να βρουν απαντήσεις σε ερωτήματα και η αναζήτηση της γνώσης μέσα από διάφορες πηγές, αποτελούν προσπάθειες επίλυσης προβλημάτων.

- Η επίλυση προβλημάτων μπορεί να οδηγήσει στην αυτονομία, η οποία αποτελεί το ευρύτερο πλαίσιο, μέσα στο οποίο μπορούν τα άτομα να ορίσουν τον εαυτό τους,
- πράγμα απαραίτητο για την ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους,
- είτε αναφέρονται σε ατομικό, είτε σε κοινωνικό επίπεδο.

- Η ανάπτυξη της αυτονομίας αποτελεί βασικό εφόδιο για το παιδί, δεδομένου ότι ικανότητες απαραίτητες για την επιβίωσή του στην σημερινή κοινωνία,
- όπως η ικανότητα να μαθαίνει κάποιος πώς να μαθαίνει, η κριτική σκέψη, η πρωτοβουλία, η επιλογή εναλλακτικών δράσεων, η αυτοέκφραση κ.α. στηρίζονται στην αυτονομία.
- Για να μπορέσουν τα παιδιά να αναπτύξουν την αυτονομία τους θα πρέπει οι δραστηριότητες που σχεδιάζονται να είναι ανοιχτές, να επιδέχονται δηλαδή διαφορετικές προσωπικές ερμηνείες και απαντήσεις, προκειμένου να δίνεται η δυνατότητα στο κάθε παιδί να προσεγγίσει την αναπτυσσόμενη δραστηριότητα, από τη δική του οπτική και σύμφωνα με τις δικές του δυνατότητες.

Η συνεργασία με την οικογένεια

Έχει αποδειχθεί ερευνητικά ότι η συνεργασία γονιών-σχολείου επιδρά θετικά

- στην ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών
- στη συμπεριφορά του μαθητή στο σχολείο,
- στην αλλαγή στις απόψεις των μαθητών σχετικά με το κλίμα στην τάξη,
- στην αύξηση των κινήτρων για μάθηση
- στη θετική στάση και συμπεριφορά των μαθητών
- στη βελτίωση της σχέσης γονιών-μαθητή.

Η συνεργασία αυτή επηρεάζει θετικά και τους γονείς.
Οι γονείς:

- συναναστρέφονται περισσότερο τα παιδιά τους
- τα γνωρίζουν καλύτερα,
- κατανοούν τις αδυναμίες και τις ικανότητές τους,
- μαθαίνουν κάποιες τεχνικές αντιμετώπισης προβλημάτων επικοινωνίας με τα παιδιά τους,
- ισχυροποιούν και ενθαρρύνουν τις προσπάθειες των παιδιών,
- αξιολογούν πιο θετικά τους εκπαιδευτικούς.

Με τη συνεργασία οι σχέσεις ανάμεσα στο σπίτι και το σχολείο:

- βελτιώνονται,
- το εκπαιδευτικό περιβάλλον εμπλουτίζεται και αποκτά ποικιλία καθώς οι γονείς φέρνουν στο σχολείο νέες ιδέες, ενδιαφέροντα, εμπειρίες, γνώσεις, ταλέντα, κουλτούρα
- Η συνεργασία μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική στην κατεύθυνση της έγκαιρης παρέμβασης σε προβλήματα τα οποία μπορεί να συνδέονται είτε με τη μάθηση, είτε με τη συμπεριφορά του παιδιού.

Ο εκπαιδευτικός θα μπορούσε να υποδείξει τρόπους στους γονείς ώστε να συνεισφέρουν θετικά τόσο στη μάθηση του παιδιού όσο και στην ευρύτερη σχολική διαδικασία ακολουθώντας μια κοινή προσπάθεια παράλληλα με τον εκπαιδευτικό.

- Για την ανάπτυξη συνεργασιών απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συστηματική επικοινωνία με τους γονείς η οποία στο νηπιαγωγείο μπορεί να εξασφαλιστεί

- Με προγραμματισμένες ή ολιγόλεπτες απρογραμματίστες συναντήσεις
- Τηλεφωνικές επικοινωνίες
- Ενημέρωση με ημερολόγιο επικοινωνίας ή μέσω του πίνακα ανακοινώσεων
- Παρακολούθηση από κοινού γονιών-εκπαιδευτικών σεμιναρίων από ειδικούς επιστήμονες για διάφορα κοινωνικά και παιδαγωγικά θέματα που αφορούν τη μάθηση και τη συμπεριφορά των παιδιών

- Συναντήσεις εκπαιδευτικών-γονιών και συζήτηση για θέματα που αφορούν τους μαθητές, την πρόοδο τους, τις συνθήκες που επικρατούν στην οικογένεια και σχετίζονται με τη μάθηση
- Ενημέρωση των γονιών για το πρόγραμμα του νηπιαγωγείου ή για δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο σχολείο και θα μπορούσαν και οι ίδιοι να βοηθήσουν π.χ. ενημέρωση για την εκπόνηση ενός σχεδίου εργασίας.

Θα μπορούσε ακόμα να αναπτυχθεί ένα πρόγραμμα βαθμιαίας συμμετοχής γονιών στην εκπαιδευτική διαδικασία, που θα περιλαμβάνει δραστηριότητες εφαρμόσιμες στην ελληνική πραγματικότητα όπως:

- Εθελοντική εργασία των γονιών σε δημιουργικές δραστηριότητες της τάξης σε μόνιμη ή εθελοντική βάση ανάλογα με τις δυνατότητες και τις γνώσεις τους (π.χ. συνοδεία σε εξόδους, ανάγνωση βιβλίων, κ.α.)

- Δημιουργία εργαστηρίων, όπου οι γονείς μεταφέρουν τις εμπειρίες τους από το χώρο της δουλειάς τους. Οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που προτείνονται στο ΔΕΠΠΣ για το νηπιαγωγείο μπορούν να αξιοποιήσουν αυτή τη δυνατότητα.
- Εκδηλώσεις, εκθέσεις των παιδιών όπου δίνεται η ευκαιρία στους γονείς να γνωρίσουν τη δουλειά των παιδιών τους.
- Ενημέρωση και προτροπή στους γονείς να υποστηρίζουν τη μάθηση των παιδιών και στο σπίτι, ως συνέχεια των προσεγγίσεων που υιοθετούνται στο σχολείο, με δραστηριότητες στις οποίες εμπλέκονται τα παιδιά με προθυμία και ευχαρίστηση

Καταγραφή και αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας

Η διαδικασία την οποία ακολουθεί κάποιος εκπαιδευτικός για να συγκεντρώσει, να αναλύσει, να ερμηνεύσει και να εκθέσει τα στοιχεία που δηλώνουν αυτά που κατέκτησαν τα παιδιά σε όλους τους τομείς της ανάπτυξής τους στη διάρκεια των μαθησιακών τους εμπειριών ονομάζεται **καταγραφή**.

Οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούν και καταγράφουν την εξέλιξη των παιδιών μέσα από τη συμμετοχή τους :

- σε διάφορες δραστηριότητες,
- σχέδια εργασίας,
- χρήση υλικών,
- παραγωγή και δημιουργία ποικίλων έργων.

Η μελέτη των καταγραφών από την πλευρά των εκπαιδευτικών οδηγεί :

- στην ανατροφοδότηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας
- την αναπροσαρμογή του σχεδιασμού τους.
- τον εντοπισμό των ελλείψεων σε μαθησιακό και ατομικό επίπεδο, με σκοπό τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Παρατηρώντας τα παιδιά οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συλλέξουν πολύτιμες πληροφορίες για:

- τον τρόπο σκέψης και τις αντιδράσεις των παιδιών,
- το εξελικτικό τους επίπεδο,
- τις οργανωτικές τους ικανότητες,
- τη συναισθηματική τους κατάσταση,
- τη συμπεριφορά τους,
- τις γνώσεις και τις δεξιότητες που απέκτησαν,
- το μέγεθος της φαντασίας που διαθέτουν,
- τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους,
- τις τυχόν δυσκολίες που αντιμετωπίζουν ή αδυναμίες που έχουν.

Ενδεικτικοί τρόποι καταγραφής:

- **τήρηση ημερολογίου**, στο οποίο η εκπαιδευτικός μπορεί να καταχωρεί σημειώσεις από τις παρατηρήσεις που πραγματοποιεί καθημερινά ή περιοδικά στην τάξη και αφορούν την εξέλιξη των παιδιών
- **καταγραφές στην έναρξη της σχολικής χρονιάς** σχετικά με τη συμπεριφορά των παιδιών, των αναγκών και των δυνατοτήτων τους. Οι καταγραφές αυτές θα βοηθήσουν τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, την επιλογή ρεαλιστικών στόχων και την όποια εκπαιδευτική παρέμβαση
- **τήρηση και μελέτη των ατομικών φακέλων των παιδιών**, οι οποίοι αποτελούν πολύτιμο υλικό για την παρακολούθηση της μαθησιακής εξέλιξης των παιδιών, την κατάκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων, τον ατομικό ρυθμό ανάπτυξης

- **καταγραφές στο πλαίσιο ανάπτυξης συγκεκριμένων δραστηριοτήτων**, όσον αφορά την επίτευξη μαθησιακών στόχων, συνεργασίας κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας, εκτιμήσεις σχετικά με τις ευκαιρίες που θα πρέπει να εξασφαλίσει η εκπαιδευτικός στη συνέχεια στο συγκεκριμένο παιδί
- **συνεργασία με την οικογένεια** στην κατεύθυνση συγκέντρωσης πληροφοριών για το προσωπικό περιβάλλον του παιδιού, τις εμπειρίες, τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες, με σκοπό την κατανόηση και την ερμηνεία όσων πετυχαίνουν τα παιδιά.

Εναλλακτικές τεχνικές αξιολόγησης για το νηπιαγωγείο είναι:

- η πορεία και τα αποτελέσματα σχεδίων εργασίας
- η αξιολόγηση της ομάδας από τα ίδια τα παιδιά συλλογικά
- ο φάκελος εργασιών του παιδιού

Οι εναλλακτικές τεχνικές αξιολογούν την ανάπτυξη:

- *επικοινωνιακών δεξιοτήτων*, όπως η ικανότητα να επικοινωνεί με τους γύρω του, να συζητά, να αναπτύσσει καλές διαπροσωπικές σχέσεις,
- *κοινωνικών δεξιοτήτων*, όπως η ικανότητα να αλληλεπιδρά, να κατανοεί τους γύρω του, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες,
- *κριτικής σκέψης*, την ικανότητα δηλαδή να αντιμετωπίζει μια κατάσταση γνωρίζοντας να χρησιμοποιεί τις κατάλληλες στρατηγικές,
- *δημιουργικότητας*, την παραγωγή δηλαδή πρωτότυπων ιδεών, την αναζήτηση ευρηματικών και εναλλακτικών λύσεων κ.α
- *ικανότητας επίλυσης προβλημάτων*, την αναζήτηση δηλαδή του κατάλληλου και συντομότερου δρόμου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου.

Κατά την αξιολόγηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη:

- τα ατομικά χαρακτηριστικά του παιδιού,
- οι διαφορές στον τρόπο και το ρυθμό μάθησης,
- οι αντιλήψεις, οι επιθυμίες, οι ικανότητες,
- οι ευκαιρίες που έχουν για μάθηση στο οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον,
- οι ιδιαιτερότητές τους, όπως παιδιά αλλόγλωσσα, παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, και ιδιαίτερες ικανότητες και κλίσεις.

Ο ρόλος της/του νηπιαγωγού

- να διαμορφώσει ένα ασφαλές και άνετο περιβάλλον μέσα στο οποίο τα παιδιά επικοινωνούν με τους γύρω τους και εκφράζονται με πολλούς και ποικίλους τρόπους
- να προσφέρει στα παιδιά τα υλικά και τα μέσα που χρειάζονται για να προσεγγίζουν έννοιες, γνώσεις και να επιλύουν αποτελεσματικά προβλήματα που τους απασχολούν
- να λαμβάνει υπόψη της τα βιώματα και τις εμπειρίες των παιδιών της τάξης της και να επιλέγει δραστηριότητες που έχουν νόημα για τα ίδια
- να παρατηρεί συστηματικά, να ακούει προσεκτικά και να καταγράφει αυτά που λένε ή κάνουν τα παιδιά την ώρα του παιχνιδιού ή οργανωμένων δραστηριοτήτων αντλώντας πολύτιμες και αξιοποιήσιμες πληροφορίες
- να ενθαρρύνει την επικοινωνία μεταξύ των παιδιών, αλλά και μεταξύ ενηλίκων και παιδιών

- να συντονίζει διακριτικά τις ομάδες των παιδιών, παρακολουθώντας την πορεία των εργασιών τους, υποβάλλοντας κατάλληλες ερωτήσεις και συνεισφέροντας στη λύση των συγκρούσεων
- να θέτει ερωτήματα στον εαυτό της σχετικά με τα υλικά που χρησιμοποίησε, το χρόνο, τη διευθέτηση του χώρου, το είδος των δραστηριοτήτων που σχεδιάζει, τις παιδαγωγικές της παρεμβάσεις
- να ενθαρρύνει τη συμμετοχή των παιδιών χρησιμοποιώντας κατάλληλο λεξιλόγιο όπως, *τι νομίζεις;* (ζητώντας την άποψη του παιδιού χωρίς να περιμένει συγκεκριμένη απάντηση), *πώς το ξέρεις;* (ζητώντας από το παιδί να αιτιολογήσει την άποψή του), *είσαι σίγουρος;* (προωθώντας την έκφραση επιχειρημάτων), *ποιος νομίζεις ότι έχει δίκιο;* (αναγκάζοντας το παιδί να συγκρίνει διαφορετικές απόψεις και επιχειρήματα)
- να διατυπώνει ανοιχτές ερωτήσεις που δεν επιδέχονται μια και μόνο λύση/απάντηση και να αποφεύγει να χαρακτηρίσει τη θέση των παιδιών ως σωστή ή λάθος

- να αξιοποιεί τα λάθη των παιδιών στη μαθησιακή διαδικασία και να αποφεύγει να δίνει η ίδια έτοιμες απαντήσεις
- να ενθαρρύνει τη λεκτική συμμετοχή των παιδιών, προτρέποντάς τα να κάνουν υποθέσεις υποβάλλοντας κατάλληλες ερωτήσεις και παρέχοντας τους ευκαιρίες για να τις δοκιμάζουν, να τις επιβεβαιώνουν ή να τις αναθεωρούν, όπως *Τι νομίζεις ότι θα συμβεί αν ρίξουμε αλάτι ή ζάχαρη στο νερό; Τι νομίζεις ότι θα συμβεί αν βάλεις κίτρινο χρώμα στο μπλε;*
- να καλλιεργεί κλίμα αναγνώρισης, αποδοχής και αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ όλων των παιδιών υποστηρίζοντάς τα να αντιληφθούν και να αποδεχθούν την έννοια της διαφορετικότητας και της ποικιλομορφίας, όπως τη συναντούν στην τάξη και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον
- να συνεργάζεται με τις συναδέλφους νηπιαγωγούς ώστε να υπάρχει ενιαία γραμμή δράσης, συνέχεια και συνάφεια στο πρόγραμμα.

Η αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων από διαφορετικές μαθησιακές περιοχές

Η Γλώσσα

Η Γλώσσα σύμφωνα με το ΔΕΠΠΣ:

- διατρέχει όλο το πρόγραμμα σπουδών και κάθε θέμα που προσεγγίζεται εξυπηρετεί στόχους ομιλίας, ανάγνωσης και γραφής, όπως περιγράφονται στο Πρόγραμμα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων Γλώσσας.
- Ειδικότερα τα σχέδια εργασίας προσφέρουν πολλές ευκαιρίες για εμπειρίες οι οποίες μπορούν να οδηγήσουν στην κατάκτηση ανάλογων δεξιοτήτων ανεξάρτητα από το θεματικό τους περιεχόμενο

Σε όλες τις φάσεις ανάπτυξης ενός σχεδίου εργασίας δημιουργούνται οι συνθήκες και τα παιδιά έχουν ευκαιρίες :

- να συζητούν, να διηγούνται, να επικοινωνούν, να εξηγούν και να ερμηνεύουν,
- να εμπλουτίζουν τον προφορικό τους λόγο και να ανταλλάσσουν απόψεις,
- να επιχειρηματολογούν, αλλά και να καταγράφουν,
- να αναγνωρίζουν οικείες λέξεις στο περιβάλλον και μέσα στα κείμενα,
- να παίρνουν πληροφορίες από διάφορες γραπτές πηγές,
- να υπαγορεύουν στην εκπαιδευτικό κείμενα,
- να αντιγράφουν λέξεις που εξυπηρετούν λειτουργικές ανάγκες,
- να φτιάχνουν καταλόγους, αφίσες,
- να γράφουν γράμματα και να παράγουν δικά τους κείμενα.

Τα μαθηματικά

Κατά την επεξεργασία διαφορετικών θεμάτων δίνονται συχνά ευκαιρίες στα παιδιά να αναπτύξουν χαρακτηριστικά της λογικομαθηματικής σκέψης. όπως:

- ❑ *Να κάνουν αντιστοιχήσεις*
- ❑ *Να ομαδοποιούν, να διατάσσουν, να σειροθετούν και να ταξινομούν*
- ❑ *Να συγκεντρώνουν, να οργανώνουν και να επεξεργάζονται δεδομένα*
- ❑ *Να αριθμούν, να απαριθμούν και να μετρούν*
- ❑ *Να αντιλαμβάνονται τη θέση των αντικειμένων, αλλά και του εαυτού τους στο χώρο και να προσανατολίζονται*
- ❑ *Να κάνουν μετρήσεις*
- ❑ *Να κάνουν εκτιμήσεις*
- ❑ *Να διατυπώνουν και να ελέγχουν υποθέσεις*
- ❑ *Να επιλύουν προβλήματα*
- ❑ *Να χρησιμοποιούν τη σύγχρονη τεχνολογία για να επιλύουν μαθηματικά προβλήματα.*

Κυρίαρχος στόχος στο νηπιαγωγείο είναι τα παιδιά:

- να αρχίσουν να σκέφτονται με τρόπους που χαρακτηρίζουν τη μαθηματική επιστήμη, συνειδητοποιώντας παράλληλα την κοινωνική τους διάσταση, το λόγο δηλαδή για τον οποίο χρησιμοποιούμε τα μαθηματικά στη ζωή μας.
- *Η συμμετοχή σε καθημερινές δραστηριότητες*, όπως η μαγειρική, η κηπουρική και τα ψώνια, η οργάνωση της γιορτής των γενεθλίων τους, αλλά και το παιχνίδι μπορούν να συμβάλλουν στην κατανόηση από τα μικρά παιδιά της σημασίας που έχουν τα μαθηματικά στην καθημερινή μας ζωή.

Μελέτη Περιβάλλοντος

Στο πλαίσιο της Μελέτης δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της αφαιρετικής σκέψης και τη μύηση των παιδιών σε πολιτισμικές πρακτικές που χαρακτηρίζουν την εγγράμματη κοινωνία όπως:

- Την παρατήρηση, μέσω των αισθήσεων και την περιγραφή
- Τη διατύπωση ερωτημάτων και την αναζήτηση απαντήσεων μέσω του πειραματισμού και της διερεύνησης
- Τη διατύπωση προβλέψεων και τη διερεύνησή τους
- Τη διατύπωση λειτουργικών ορισμών, ορισμών δηλαδή που προσδίδουν νόημα σε μια έννοια με βάση τις εμπειρίες και τις παρατηρήσεις μιας δεδομένης στιγμής,
- Την εξαγωγή συμπερασμάτων, μέσα από τη μελέτη πληροφοριών και δεδομένων και τη σύνδεσή τους με προηγούμενες εμπειρίες
- Την κατάκτηση ευρείας ποικιλίας δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης και την καλλιέργεια της κλίσης των παιδιών.

Δημιουργία και Έκφραση

- Προσεγγίζοντας τα παιδιά από πολλές και διαφορετικές πλευρές ένα θέμα έχουν ευκαιρίες να εκφραστούν με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους.
- Τα παιδιά με σχέδια, ζωγραφική, πλαστικές τέχνες, κατασκευές, δραματοποίηση, θεατρικά δρώμενα, κίνηση, χορό, μουσική μεταβιβάζουν ιδέες, συναισθήματα, γνώσεις, παρατηρήσεις και **εκφράζουν τη φαντασία τους**
- Οι αναπαραστάσεις των παιδιών αποτελούν αξιόλογες πηγές, οι οποίες μπορούν να δώσουν πολύτιμες πληροφορίες για την εξέλιξη των παιδιών στην πορεία προσέγγισης ενός θέματος.

Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής/τεχνολογία

Στο νηπιαγωγείο ο ηλεκτρονικός υπολογιστής μπορεί να αξιοποιηθεί ως ένα ακόμα εκπαιδευτικό εργαλείο για την υποστήριξη της μάθησης των παιδιών. Για να κατανοήσουν τα μικρά παιδιά τη χρησιμότητά του είναι αναγκαίο:

- να δουν τον υπολογιστή να χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών και επίλυση πραγματικών προβλημάτων σε ένα πλαίσιο που έχει νόημα για τα ίδια.
- Στη διάρκεια ανάπτυξης θεματικών προσεγγίσεων ή σχεδίων εργασίας δίνονται πολλές ευκαιρίες για αναζήτηση πληροφοριών, εικόνων, εκτύπωσης έργων τους.

Επιλογικά

Κάθε φορά που προσεγγίζεται ένα θέμα - είτε κάνουμε θεματική προσέγγιση, είτε σχέδιο εργασίας - πρέπει να γνωρίζουμε ότι:

- Δεν είναι δυνατόν να προσεγγίζεται από όλες τις γνωστικές περιοχές, ούτε να εκπληρώνονται στόχοι από όλα τα προγράμματα σχεδιασμού και ανάπτυξης δραστηριοτήτων.
- Σε κάθε μια από τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις που ακολουθείται, πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερα, ώστε αντικείμενο διαθεματικής επεξεργασίας να είναι, **ό,τι αποτελεί κεντρικό στόχο και βαθύτερο περιεχόμενο του θέματος.**

Ακόμα σημαντικό είναι:

- οι σχεδιασμοί είτε ξεκινούν από την εκπαιδευτικό στις θεματικές προσεγγίσεις είτε από τα παιδιά καθώς εμπλέκονται στην ανάπτυξη σχεδίων εργασίας, να έχουν νόημα και σκοπό για τα παιδιά και να μην είναι αποσπασματικές και χωρίς συνοχή δραστηριότητες.
- η συμμετοχή των παιδιών στο σχεδιασμό των δραστηριοτήτων που έχει νόημα για τα ίδια, προσφέρει τα κίνητρα για την κατάκτηση γνώσεων δεξιοτήτων και στάσεων.
- η εκπαιδευτικός να ακούει τα λόγια, να παρατηρεί τις πράξεις, τις συμπεριφορές και τα έργα των παιδιών και να τα αξιοποιεί ως πηγή έμπνευσης για το σχεδιασμό του προγράμματος.